

Kuty – położenie:

Kuty znajdują się w gminie Pozezdrze (6 km) - między urokliwym Węgorzewem (14 km) a Giżyckiem (22 km) czyli perłą (lub jak kto inny powie – stolicą) Mazur.

Kuty leżą w bezpośrednim sąsiedztwie Puszczy Boreckiej, Rezerwatu Wzgórz Piłackich i najczystszeo z mazurskich jezior - jeziora Gołdopiwo. Wieś ulokowana przy uroczym jeziorze Czarna Kuta.

Kuty – historia:

Kuty (niem. Kuttien, litew. Kutai) powstały w 1550 roku; dokument lokacyjny jednak spisano dopiero 10 lipca 1553 roku. W roku 1560 cały pięćdziesięciowłokowy* obszar wsi był już zasiedlony i zagospodarowany. Prócz sołtysa mieszkało tu 25 chłopów. Kuty były wsią królewską, chłopci stąd podlegali domenie państwowej w Przytułach.

Parafię w Kutach zorganizowano wkrótce po założeniu wsi bo już w 1567 roku znajduje się wzmianka o tutejszym pastora. W tym samym czasie powstała też szkoła.

W roku 1581 proboszczem w Kutach został Mateusz Myślęta (Myslenta). Pochodził on ze starej polskiej szlachty i miał w swym rodzie m.in. biskupa krakowskiego z XIII wieku. W młodości uległ reformacyjnym "nowinkom", a w nowych przekonaniach umocniły go studia na uniwersytecie królewskim. Potem znalazł się na dworze Radziwiłłów, protektorów reformacji w Polsce, którzy go wysłali w długą podróż po Europie. Polecony Stefanowi Batoremu, został jego dworzaniem i w tej służbie wypełniał różne misje wymagające szczególnego zaufania królewskiego. W końcu jednak, wierny ideałom reformacji, zagrożonej w Polsce przez jezuitów, porzucił dostatki, opuścił dwór i ojczyznę i osiedlił się "na skraju świata", w Kutach położonych wówczas w głębi puszczy, byle "mieć święty spokój" i móc głosić "czyste słowo boże".

27 marca 1588 roku przyszedł na świat w Kutach syn Mateusza i jego żony Eufrozyny z Wiercińskich, Celestyn. Celestyn Myślęta ukończył szkołę łacińską w Węgorzewie, potem studiował w Królewcu, w Wittenberdze i w Giessen, gdzie uzyskał doktorat. Po dłuższej podróży po zachodniej Europie wrócił do Królewca i tam został w 1619 roku profesorem zwyczajnym języka hebrajskiego. Prace Myślęty z dziedziny teologii oraz orientalistyki były wysoko cenione. Ich autora aż siedem razy wybierano rektorem uniwersytetu królewskiego. Charakterystyczne, że znakomity językoznawca, który prowadził dysputy w grece, łacinie, hebrajskim i dobrze znał chaldejski, syryjski i arabski, żył - jak stwierdzali współcześni i zanotowali potomni - stale "na bakier" z językiem niemieckim. "Mazurska wymowa stale mu przeszkadzała". W 1644 roku Myślęta przewodniczył uroczystościom setnej rocznicy założenia uniwersytetu królewskiego. Zmarł nagle w roku 1653. Nad jego trumną przemawiał m. in. sławny poeta niemiecki Simon Dach.

Z Kutami związana jest także postać Michała Pogorzelskiego, sławnego oryginała mazurskiego, którego dowcipy i dykteryjki krążyły przez półtora stulecia, a w końcu przypisano mu tyle jeszcze innych anegdot, że dziś trudno ustalić, co jest jego tworem, a co legendą. Pogorzelski, Mazur urodzony w roku 1737 w Lepakach pod Ełkiem, absolwent uniwersytetu królewskiego, nim osiadł na probostwie w Kalinowie, był między 1772, a 1780 rokiem rektorem szkoły w Kutach i tu też zapewne komponował pieśni i pisał wiersze, które później lud mazurski powtarzał przez dziesiątki lat.

Parafia w Kutach obejmowała wsie: Brożówkę, Gębałkę, Grodzisko, Jakunówko, Piłaki Wielkie, Przerwanki, Przytuły, Stręgielek i Żabinki.

Była to niegdyś parafia czysto polska. W roku 1774 liczyła 1482 Polaków, a tylko 90 Niemców. W roku 1834 statystyka kościelna rejestrowała tu 2375 Polaków i 1016 Niemców, a spis powszechny z 1858 roku wykazał ledwie 960 Polaków, zaś 2670 Niemców. W roku 1901 jeszcze wymagano od pastora znajomości języka polskiego, ale już w latach 1907- 1912, gdy

liczbę Polaków obliczano tu zaledwie na 35 osób, warunku tego już nie stawiano.

W 1885 roku Kuty posiadały obszar 47 włók i liczyły 409 mieszkańców, a w 1939 roku - 413 mieszkańców. Do szkoły w 1935 roku uczęszczało tu 63 dzieci. Była to szkoła jednoklasowa, z jednym nauczycielem. Urzędowo wieś zwano Gross Kutten.

Kościół w Kutach wzniesiono w 1887 roku na dawnych fundamentach i z wykorzystaniem materiału budowlanego ze starego kościoła, pochodzącego z XVI wieku. Spalony w 1945 roku, odbudowany w latach 70. XX w. Po remoncie odnowiona świątynia odzyskała dawną krasę. W kościele znajduje się gotycki krucyfiks z XV w., barokowa rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz unikalne wiszące lampy zdobione rogami upolowanej zwierzyny – dar lokalnych myśliwych.

Od 18 listopada 1945 Kuty były siedzibą gminy, do której należało 7 wsi soleckich. W roku 1954 Kuty były siedzibą gromady.

Kuty - czasy obecne:

Obecne Kuty to miejsce dla ludzi, którzy chcą odpocząć od hałaśliwej cywilizacji – jezioro jest strefą ciszy i nie musimy mieć obaw, że ktoś nam zakłóci nasz spokój. Kuty to miejsce, o którym w XVI wieku mówiono „koniec świata*” a teraz się niejednokrotnie mówi „najpiękniejsze miejsce na Ziemi”. Bliskość Puszczy Boreckiej oraz najbliższe okolice to swoisty raj dla smakoszy runa leśnego. Obfitość jagód, jeżyn, grzybów każdego roku przyciąga tutaj mnóstwo turystów.

W centrum Kut (czyli obok „krzyżówki” - skrzyżowanie dróg: Krukłanki-Węgorzewo z drogą: Kuty-Pozezdrze) znajduje się bardzo długo otwarty sklepik uroczej pani Joli, gdzie możemy zrobić zakupy pierwszej potrzeby, czy też przy stoliku zjeść lody, napić się zimnej wody, oranżady czy też piwa.

Za sklepem w odległości ok. 200 m jest omawiany wcześniej odbudowany w latach 70-tych ubiegłego wieku kościół pod wezwaniem Sw. Maksymiliana Kolbe:
<http://pozezdrze.wm.pl/6623,Kuty-kosciol-pw-sw-Maksymiliana-Kolbe.html>

Ludność Kut i okolicznych wiosek jest bardzo gościnna, mile nastawiona na turystów z kraju i zagranicy, zawsze chętna do pomocy.

Kuty to doskonałe warunki dla miłośników spokoju, dla wędkarzy, grzybiarzy, obserwatorów dzikiej przyrody lub ludzi, którzy chcą mieć bazę wypadową na zwiedzanie Mazur, Warmii i Suwalszczyzny. Lub dalej – na Litwę czy do Kaliningradu.

Zapraszamy!

KONTAKT:

MAZURSKI RAJ – Luksusowa Agroturystyka

Kuty 15, 11-610 Pozezdrze

tel: +48 12 643-66-01 w.28

kom: 609/564-760

e-mail: biuro@mazurski-raj.pl

internet: www.mazurski-raj.pl

Mazurski Raj
Luksusowa Agroturystyka